

Marko Hrastelj – Ženje, marko.hrastelj@gmail.com

Vrhunec razvoja čebelje družine

Po Lundrovi krivulji razvoja družine kranjske sivke maja dosežejo vrhunec številčnosti. Ta vrhunec se lahko izrazi z nabiralno sposobnostjo in polnim mediščem ali z veličastnim rojem. Čeprav je vreme maja navadno toplejše in bolj predvidljivo, se še vedno lahko pojavi kak vdor polarnega zraka, ki ga poznamo kot »ledene može«. Ti se lahko pojavijo tudi zunaj koledarskih ledenih mož in »deževne Zofke«. Seveda tak pojav občutno pokvari začetek pašnega obdobja.

Izraba akacijevе paše

Maja je večina vzhodnega dela države in Primorske v pričakovanju paše na robiniji oz. na »akaciji«. Ta se odvisno od vremenskih razmer in lokacije pojavi približno od prvega do dvajsetega maja. Zadnja leta se je začetek cvetenja te izjemno medovite rastline v celinskem delu Slovenije pomaknil proti 5. maju, vendar prve ocene razvoja rastlin kažejo, da bo letošnji razvoj še nekoliko poznejši. V tem obdobju je deset dni razvoja čebelje družine zelo veliko. Zaradi letošnjega pomanjkanja oljne ogrščice na njivah, ker so tla preveč razmočena, bo akacijeva paša za marsikateriga čebelarja, ki ne prevaža čebel, ena izmed redkih priložnosti za obilno bero. Po starejši literaturi je eden izmed zadnjih kazalcev začetka akacijevе paše cvetenje jablane, ki naj bi zacvetela približno tri

tedne pred cvetenjem akacije. Zadnja leta je to obdobje nekoliko krajše.

Vsi dozodajšnji spodbujevalni ukrepi so bili namenjeni okrepitvi čebeljih družin do akacijevе paše. Ob tem pa se je treba zavedati, da akacijevо pašo izrabljamo tudi za to, da po njenem koncu v panju ni preveč nepokrite zalege, saj bi ta porabila preveč medu. Zato maticam omejimo gnezdo z matično rešetko in s satnicami, ki jih dajemo čebelam v graditev. Pri tem moramo biti pazljivi, da dodajanju satnic ne sledi občutna ohladitev, med katero čebele ne gradijo, poleg tega pa jih tudi grizejo. Satnice dodajamo ob rob gnezda, kamor sodi tudi gradilni sat. Z ustrezno pripravo materialov je gradilni sat lahko tudi na zadnjem okencu AŽ-panja (ko odpiramo panj, pazimo na mečkanje čebel). Pri urejanju gnezda presežke zalege uporabljamo za oblikovanje narejencev. Vanje sodijo tudi sati z ostanki zimske krme. Če prevešamo, prevešamo samo sate s spomladanskim medom; če svojo lokacijo dobro poznamo in vemo, da je na njej obilna cvetlična paša, lahko zdaj v medišče premestimo na novo zgrajen sat z medom. Tega bomo morali pred akacijevо pašo odstraniti iz panja oz. iztočiti, saj se mora barva akacijevеga medu čim bolj približati prozorni. Dodatek cvetličnega medu v akacijevem namreč poleg rumenkastega odtenka pospešuje tudi kristalizacijo, ki seveda ni sortna značilnost tega nežnega medu. Ustreznejše odtenke dosežemo s kombinacijo deviškega satja in satnic v medišču.

Po navadi čebelje družine pregledujemo na vsakih 7–9 dni, med akacijevо pašo pa načelno ne posegamo v panj. Če so posegi potrebni, jih načrtujemo za drugi ali tretji dan paše, saj jo bomo tako po popravkih še vedno lahko dobro izrabili. Akacijeva paša traja – odvisno od lokacije in vremena – približno 12 dni; podaljšamo jo s premiki na območja, na katerih je medenje te rastline poznejše. V drugem delu paše potrebujemo približno pet dni lepega vremena za napolnitev medišč. Ob toplih nočeh je medenje občutno boljše. Za podroben opis te paše tu, žal, ni prostora, je pa na pravih lokacijah to paša z veliko začetnico.

Kaj počnemo med majskimi pregledi?

Vedno preverimo stanje v gradilnem satu, kjer trovotino puščamo le najustreznejšim družinam, preostalo pa v okviru apitehničnih ukrepov izrezujemo, s

Pri maticah s prirezanimi krili roji ne gredo daleč od panja

čimer preprečujemo rojenje in odstranjujemo varoje. Preverimo tudi graditev satnic in morebitno navzočnost jajčec ali ličink v nastavkih matičnikov. Če jih odkrijemo, nam ne uide podrobni pregled celotne družine, med katerim odstranimo vse matičnike (pošteno povedano, gre za mukotrpno delo, zato ga z graditvijo satja, mladimi maticami ipd. raje preprečujemo že prejšnje leto in aprila). Dokaj dobro se je izkazalo tudi obračanje satja po vzdolžni osi (medeni venec navzdol), saj čebele venec grizejo in prenesejo ob rob gnezda. Hkrati lahko poskrbimo za odstranitev ličink in jajčec v morebiti spregledanih matičnikih. Glede na potrebo po »puščanju krvi« družinam dodajamo v graditev tudi satnice ter odstranjujemo starejše satje s pokrito zalego, s tem pa na ustrezni ravni vzdržujemo tudi rojilno razpoloženje.

Rojenje

Včasih se zgodi, da nam čebele izroji. Knjige in internetni viri so navadno polni opisov oskrbe roja. Tega ogrebemo in ga glede na količino hrane, ki jo ima s seboj, za 1–3 dni postavimo v klet, ga vstavimo v panj s satnicami in poškropimo z raztopino oksalne kisline. Seveda ne pozabimo še na obilno krmiljenje, da bo satje hitro in lepo zgrajeno. Pri ogrebanju pazimo na osebno varnost – pobegli roj ni vreden čebelarjevega zdravja ali življenja. Če se zaradi takšnega roja vznemirjamo, prihodnje leto raje pravočasno poskrbimo za potrebne ukrepe, saj so pobegli roji poleg izgubljenega vložka tudi potencialni vir jesenske reinvazije varoj. Ko vstavljamo roj v panj, skušamo to narediti tako, da ga vanj usmerimo skozi žrelo (npr. vzamemo nekaj čebel, ki se prašijo, ali poiščemo matico in jih damo v panj). Slike vstavljanja rojev v panj v strokovnih čebelarških knjigah niso zgolj za okras! Roji tudi niso preveč navdušeni nad vstavljanjem v nove panje in panje iz umetnih mas (čeprav družine odlično funkcionirajo tudi v panjih iz stiropora). Če gre za prvi roj, moramo po ustalitvi družine v novem panju načrtovati tudi menjavo matice.

V normalnih razmerah se skoraj v vsaki družini iz vseh zaleženih jajčec do pokrite zalege razvije kvečjemu približno 85 odstotkov jajčec, najmanj 15 odstotkov pa jih čebele odstranijo zaradi neprimerosti (preveliko sorodstvo) ali nezmožnosti vzdrževanja velikosti gnezda (pomanjkanje hrane, temperaturne razmere itd.). V izrojenju pa navadno propade vsaj 40 odstotkov zalege! Če dovolimo še drugi roj, bodo razmere še slabše.

Še več skrbi kot roju bi morali nameniti izrojenju! Njegove življenjske razmere so namreč slabe, občutno pa se poslabšajo, če čebelar dovoli še drugi roj. **Zapomni si, da se poleg očitne-**

ga šoka, ki se v družini pojavi v nekaj dneh, vsak stres v kateri koli družini še enkrat pojavi čez dva ali tri mesece (za majske in junijske roje in izrojence je to prav v obdobju najintenzivnejše priprave na zimo). Sanacija izrojence je zapleten proces. Če gre za gospodarsko družino, jo lahko temeljito pregledamo in ji pustimo samo en matičnik. Če ima družina ustrezne lastnosti, ji pustimo njen matičnik, sicer pa ga nadomestimo z ustrezno odbranim materialom. Pozorni smo zlasti na mirnost čebel, saj je večina drugih lastnosti odvisna predvsem od tehnologije čebelarjenja. Ker družina ostane brez precejšnjega števila čebel, ji nekoliko pomagamo tudi z redko sladkorno raztopino, dokler se v panju ne vzpostavi običajna delitev dela. Če je panj že precej prazen, zalego porabimo v drugih družinah in narejencih; v panj vstavimo močnega narejence in ga okrepimo še s preostalimi čebelami iz panja. Pazimo na neoprašene matice, da ne izroji še kakšna družina.

Pogled z drugega zornega kota: Vlaga v medu iz nakladnih panjev

Večkrat so nas opozorili na problem vlage v medu, pridobljenem iz nakladnih panjev. Ta težava je najpogostejša pri spomladanskem cvetličnem in akacijevem medu, na to pa je v svojem lanskem predavanju v Celju opozoril tudi g. Ulz. Da se to ne dogaja v prevelikem obsegu, moramo biti, kot to opozarja prof. dr. Rihar v knjigi Čebelarjenje v nakladnem panju, pozorni na toplotne razmere v panju. Avtor v njej še posebej izpostavlja problem hladnega plodišča in medišča, ki je posledica uporabe kovinske matične rešetke. Pridobivanje medu z manj vlage v panju zahteva še nekaj drugih prilagoditev: med moramo točiti po brezpašnem obdobju, v pašnem obdobju pa v jutranjih urah, preden začnejo čebele v panju sušiti nektar. Prav tako se moramo izogniti točenju robnih satov, saj je vlaga v medu v njih največja. Seveda pa predvidevamo, da je večina medu pokrita in da meritev z refraktometrom ali preizkus z udarcem po robnem satju da ustrezen rezultat. ■

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313 po 15 ur
tel.: 05 973 05 36
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.